Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

15 април 2021 година*

[Текст, поправен с определение от 12 май 2021 г.]

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Признаване и изпълнение на съдебни решения за издръжка — Регламент (ЕО) № 4/2009 — Приложно поле ratione temporis — Член 75 — Съдебни решения, постановени от съд на държава членка преди присъединяването ѝ към Европейския съюз“

По дело C-729/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство) с акт от 2 септември 2019 г., постъпил в Съда на 2 октомври 2019 г., в рамките на производство по дело

TKF

срещу

Department of Justice for Northern Ireland,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: A. Prechal, председател на състав, N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (докладчик) и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: G. Hogan,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 14 октомври 2020 г.,

като има предвид становищата, представени:

– [поправено с определение от 12 май 2021 г.] за TKF, от R. Lavery, QC, C. McGarrity, solicitor и M. McGowan, barrister,

– [поправено с определение от 12 май 2021 г.] за Department of Justice for Northern Ireland, от K. Brown, в качеството на представител, подпомаган от T. McGleenan, QC и L. McMahon, barrister,

* Език на производството: английски.

– [поправено с определение от 12 май 2021 г.] за полското правителство, от S. Żyrek, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от M. Wilderspin, в качеството на представител,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 ноември 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 75 от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, 2009 г., стр. 1 и поправки в ОВ L 131, 2011 г., стр. 26, ОВ L 8, 2013 г., стр. 19 и ОВ L 281, 2013 г., стр. 29).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между TKF, полски гражданин, и Department of Justice for Northern Ireland (Министерство на правосъдието на Северна Ирландия) в качеството му на централен орган, натоварен с изпълнението на задълженията по този регламент във връзка с признаването и изпълнението в Обединеното кралство на съдебни решения за издръжка, постановени в Република Полша преди присъединяването ѝ към Европейския съюз.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 44/2001

3 Член 66 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74), който спада към глава VI от този регламент, озаглавена „Преходни разпоредби“, гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага само по отношение на съдебни производства, които са образувани и по отношение на документи, официално съставени или вписани като [автентични] документи след влизането на същия в сила.

2. При все това, ако производството в държавата членка по произход е образувано преди влизането в сила на настоящия регламент, съдебни решения, постановени след датата на влизане в сила, се признават и изпълняват в съответствие с разпоредбите на глава III:

а) ако производството в държавата членка по произход е образувано след влизането в сила на Брюкселската конвенцията [относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, подписана в Брюксел на 27 септември 1968 г. (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3)] или Конвенцията от Лугано [относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана в Лугано на 16 септември

1988 г. (ОВ L 319, 1988 г., стр. 9; публикувана на български език в ОВ L 339, 2007 г., стр. 3, наричана по-нататък „Конвенцията от Лугано“)] както в държавата членка по произход, така и в сезираната държава членка;

б) във всички други случаи, ако компетентността се основава на правила, които съответстват на предвидените в глава II или на конвенция, сключена между държавата членка по произход и сезираната държава членка, която е била в сила при образуването на производството“.

Регламент № 4/2009

4 Съображения 31, 44 и 47 от Регламент № 4/2009 гласят следното:

„(31) За да се улесни трансграничното събиране на вземания за издръжка, следва да се установи режим на сътрудничество между централните органи, определени от държавите членки. Тези органи следва да оказват помощ на [кредиторите] и на длъжниците по задължения за издръжка да предявяват правата си в друга държава членка посредством внасянето на молби за признаване, за декларация за изпълняемост и за изпълнение на вече съществуващи решения, за изменение на такива решения или за постановяване на решение. Те следва също да обменят информация с цел да се открие местонахождението на длъжниците и [кредиторите] и при необходимост да се определят доходите и имуществото им. Те следва освен това да си сътрудничат чрез обмен на информация от общ характер и да подпомагат сътрудничеството между компетентните органи в своята държава членка.

[…]

(44) Настоящият регламент следва да измени [Регламент № 44/2001], като замени неговите разпоредби, приложими за задълженията за издръжка. При спазване на преходните разпоредби на настоящия регламент, за въпросите, свързани със задължения за издръжка, държавите членки следва да прилагат разпоредбите на настоящия регламент относно компетентността, признаването, изпълнителната сила и изпълнението на решенията и правната помощ на мястото на [Регламент № 44/2001], считано от датата на прилагане на настоящия регламент.

[…]

(47) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, Обединеното кралство не участва в приемането на настоящия регламент, не е обвързано от него и от неговото прилагане. Това обаче не засяга възможността Обединеното кралство да уведоми за намерението си да приеме настоящия регламент след приемането му в съответствие с член 4 от същия протокол“.

5 Член 1 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Приложно поле“, предвижда в параграф 2:

„Понятието „държава членка“ в настоящия регламент означава държава членка, към която се прилага настоящият регламент“.

6 Член 2 от този регламент, озаглавен „Определения“, предвижда в параграф 1:

„За целите на настоящия регламент:

1) „решение“: означава решение в областта на задълженията за издръжка, постановено от съд на държава членка, независимо от наименованието на това решение — постановление, разпореждане, определение или изпълнителен лист, както и решение на съдебно длъжностно лице, определящо размера на процесуалните разноски. За целите на глави VII и VIII под „решение“ се разбира и решение в областта на задълженията за издръжка, издадено в трета държава;

[…]

4) „държава членка по произход“: държавата членка, в която […] решението е постановено […];

5) „държава членка по изпълнение“: държавата членка, в която се иска изпълнение на решението […];

6) „молеща държава членка“: държавата членка, чийто централен орган предава молба съгласно глава VII;

7) „замолена държава членка“: държавата членка, чийто централен орган получава молба съгласно глава VII;

[…]“.

7 Глава IV от посочения регламент, озаглавена „Признаване, изпълняемост и изпълнение на решенията“, съдържа три раздела. Съгласно член 16 от този регламент раздел 1, който включва членове 17—22 от посочения регламент, се отнася до решения, постановени в държава членка, която е обвързана от Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. относно приложимото право към задължения за издръжка (наричан по-нататък „Хагският протокол“). Раздел 2, който включва членове 23—38 от посочения регламент, се отнася до решения, постановени в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол. Раздел 3, който включва членове 39—43 от същия регламент, съдържа разпоредби, които се отнасят до всички решения.

8 Съгласно член 23, параграф 1 от същия регламент:

„Решение, постановено в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г., се признава в другите държави членки, без за това да се изисква каквато и да било процедура“.

9 Член 24 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Основания за отказ за признаване“, гласи:

„Съдебно решение не се признава, ако:

а) признаването явно противоречи на обществения ред в държавата членка, в която се иска признаване. Критерият за обществен ред не може да се прилага към нормите за компетентност;

б) актът за образуване на производството или равностоен документ не е връчен или съобщен на ответника своевременно и по начин, който би му позволил да се защити, освен ако ответникът не е упражнил правото си да оспори решението, въпреки че е имал възможност да направи това;

[…]“.

10 Член 26 от този регламент, озаглавен „Изпълняемост“, гласи:

„Решение, постановено в държава членка, необвързана от Хагския протокол от 2007 г., което подлежи на изпълнение в тази държава, се привежда в изпълнение в друга държава членка, когато по молба на всяка заинтересована страна то е било обявено за изпълняемо там“.

11 Глава VII от Регламент № 4/2009 съдържа разпоредби относно сътрудничеството между централните органи. Тези разпоредби се съдържат в членове 49—63 от Регламента.

12 Член 51, параграф 1 от същия регламент предвижда:

„1. Централните органи предоставят съдействие по отношение на молбите по член 56, по-специално като:

а) предават и получават такива молби;

б) образуват или съдействат за образуването на производства по такива молби“.

13 Член 55 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Подаване на молби чрез централните органи“, гласи:

„Молба по настоящата глава се подава до централния орган на замолената държава членка чрез централния орган на държавата членка, в която е обичайното местопребиваване на молителя“.

14 Съгласно член 56, параграфи 1 и 2 от този регламент:

„1. [Кредитор], който претендира за събиране на вземания за издръжка в съответствие с настоящия регламент, може да подаде следните видове молби:

а) признаване или признаване и декларация за изпълняемост на решение;

б) изпълнение на решение, постановено или признато в замолената държава членка;

в) получаване на решение в замолената държава членка, когато такова решение не съществува, включително при нужда — установяване на родство;

г) получаване на решение в замолената държава членка, когато признаването и декларацията за изпълняемост на решение, постановено в държава, различна от замолената държава членка, не е възможно;

д) промяна на решение, постановено в замолената държава членка;

е) промяна на решение, постановено в държава, различна от замолената държава членка.

2. Длъжник, срещу когото има решение за издръжка, може да подаде следните видове молби:

а) признаване на решение, с което се спира или се ограничава изпълнението на предходно решение в замолената държава членка;

б) промяна на решение, постановено в замолената държава членка;

в) промяна на решение, постановено в държава, различна от замолената държава членка“.

15 Член 75 от посочения регламент, който е озаглавен „Преходни разпоредби“ и е част от глава IX, озаглавена „Общи и заключителни разпоредби“, гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени считано от датата на неговото влизане в сила, при спазване на параграфи 2 и 3.

2. Раздели 2 и 3 от глава IV се прилагат към:

а) решения, постановени в държавите членки преди датата на прилагане на настоящия регламент, за които от тази дата е поискано признаване и декларация за изпълняемост;

б) решения, постановени от датата на прилагане на настоящия регламент в резултат на открити преди тази дата производства,

доколкото тези решения попадат в приложното поле на Регламент (ЕО) № 44/2001 за целите на признаването и изпълнението.

[…]

3. Глава VII относно сътрудничеството между централните органи се прилага към исканията и молбите, получени от централния орган, считано от датата на прилагане на настоящия регламент“.

16 Член 76 от същия регламент, озаглавен „Влизане в сила“, предвижда:

„Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз.

Член 2, параграф 2, член 47, параграф 3 и членове 71, 72 и 73 се прилагат, считано от 18 септември 2010 г.

Настоящият регламент се прилага, с изключение на разпоредбите, посочени във втора алинея, считано от 18 юни 2011 г., при условие че Хагският протокол от 2007 г. е приложим в Общността към тази дата. Ако това не е изпълнено, настоящият регламент се прилага, считано от датата на прилагане на посочения по-горе протокол в Общността.

[…]“.

Решение 2009/451/ЕО

17 В приложение на член 2 от Решение 2009/451/ЕО на Комисията от 8 юни 2009 година относно намерението на Обединеното кралство да приеме Регламент № 4/2009 (ОВ L 149, 2009 г., стр. 73) този регламент влиза в сила в Обединеното кралство на 1 юли 2009 г.

Решение 2009/941/ЕО

18 В съответствие с член 4, параграф 1 от Решение 2009/941/ЕО на Съвета от 30 ноември 2009 година за сключване от Европейската общност на Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. за приложимото право към задължения за издръжка (ОВ L 331, 2009 г., стр. 17), в рамките на Съюза нормите на протокола се прилагат временно, считано от 18 юни 2011 г.

Правото на Обединеното кралство

19 Регламент № 4/2009 е транспониран в Обединеното кралство (включително в Северна Ирландия) с Civil jurisdictions and Judgments (Maintenance) Regulations (SI 2011/1484) (Наредба-закон № 1484 от 2011 г. за международната компетентност и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по дела за издръжка).

20 Член 4, параграф 1A от Magistrates'Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986 (Правилник от 1986 г. за производството пред магистратските съдилища в Северна Ирландия при прилагането на Закона от 1982 г. за международната компетентност и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански дела) гласи:

„Когато получи молба по член 26 от [Регламент № 4/2009], с която се иска вписване с цел изпълнение на решение за издръжка, постановено в различна от Обединеното кралство държава, за която се прилага този регламент, секретар на Magistrates' Court for the Petty Sessions [Магистратски съд] вписва съответното решение с протоколна или паметна записка, която подписва и завежда в регистъра на актовете на съда, освен в случаите по член 24 от Регламента и по параграфи 3 и 4 от настоящия член".

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

21 Полските граждани TKF и AKF сключват брак в Полша през 1991 г. Те имат двама синове.

22 На 1 април 1999 г. полски съд осъжда TKF да заплаща издръжка на AKF.

23 През декември 2002 г. отново се води дело за издръжка пред полски съд. Делото приключва с приемането на нови решения за издръжка от 14 февруари 2003 г., с които се изменя първоначалното решение.

24 През 2004 г. TKF и AKF се развеждат. През август 2006 г. TKF пристига в Северна Ирландия и оттогава живее там.

25 С решения от 24 октомври 2013 г. и 15 август 2014 г. (наричани по-нататък „решенията за вписване") секретарят на Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (Магистратски съд за район Белфаст и Нютаунаби, Обединеното кралство) вписва и обявява за подлежащи на изпълнение двете решения за издръжка, постановени от полския съд на 14 февруари 2003 г. Решенията за вписване са взети в съответствие с член 75 от Регламент № 4/2009. Освен това с тях вписаните решения са обявени за подлежащи на изпълнение по смисъла на глава IV, раздел 2 от същия регламент.

26 TFK обжалва решенията за вписване пред High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Висш съд на Северна Ирландия, общо гражданско отделение, Обединеното кралство). В подкрепа на жалбата си той изтъква по същество, че тъй като към момента на постановяване на разглежданите решения за издръжка Република Полша не е била държава членка, раздел 2 от глава IV от този регламент е неприложим в случая. Освен това той твърди, че членове 23 и 26 от посочения регламент не се прилагат към посочените решения и че при всички случаи тези решения не са в съответствие с член 24 от същия този регламент, доколкото не е установено TFK да е знаел за въпросните дела и да се е явил или да е бил представляван по тях.

27 High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Висш съд на Северна Ирландия, общо гражданско отделение) отхвърля жалбата с мотива, че Регламент № 4/2009 не съдържа разпоредби, които да ограничават действието му във времето само до решенията за издръжка, постановени от съд на държава членка след датата на присъединяването ѝ към Съюза. Освен

това според тази юрисдикция, макар член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 да е неприложим, в настоящия случай глава VII от този регламент е приложима по силата на член 75, параграф 3, тъй като Република Полша е страна по Хагския протокол. Ето защо запитващата юрисдикция приема, че в съответствие с тази глава решенията на полския съд са надлежно вписани и изпълнени.

28 TKF обжалва това решение пред запитващата юрисдикция, която изпитва съмнения относно приложимостта на Регламент № 4/2009 към решения за издръжка, постановени в Полша преди присъединяването ѝ към Съюза, както и относно компетентността на Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (Магистратски съд за район Белфаст и Нютаунаби) да впише разглежданите решения за издръжка съгласно някоя от разпоредбите на член 75 от посочения регламент.

29 При тези обстоятелства Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 да се тълкува в смисъл, че се прилага само по отношение на „решения“, постановени в държави, които са били членки на Съюза към момента на постановяването на тези решения?

2) Като се има предвид, че сега [Република] Полша е държава — членка на Съюза, която е обвързана от Хагския протокол, трябва ли да се приеме, че решенията за издръжка, постановени от полски съд през 1999 г. и 2003 г., тоест преди [Република] Полша да се присъедини към Съюза, понастоящем могат да се вписват и изпълняват в другите държави членки на основание на някоя от разпоредбите на Регламент № 4/2009, и по-конкретно:
а) на основание на член 75, параграф 3 и член 56 от Регламент № 4/2009;
б) на основание на член 75, параграф 2 и глава IV, раздел 2 от Регламент № 4/2009;
в) на основание на член 75, параграф 2, буква а) и глава IV, раздел 3 от Регламент № 4/2009;
г) на основание на някоя друга разпоредба от Регламента?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

30 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само по отношение на решения, постановени от национални съдилища в държави, които вече са били членки на Съюза към датата на постановяване на тези решения.

31 Най-напред трябва да се припомни, че с Регламент № 4/2009 законодателят на Съюза е искал да замени разпоредбите относно задълженията за издръжка, съдържащи се в Регламент № 44/2001, с разпоредби, които, като се вземе предвид особената спешност, с която е свързано уреждането на вземанията за издръжка, облекчават процедурата пред съда по изпълнението и я правят по-бърза (решение от 4 юни 2020 г., FX (Оспорване на изпълнението на вземане за издръжка), C-41/19, EU:C:2020:425, т. 32).

32 Както е постановил Съдът, Регламент № 4/2009 представлява lex specialis по-специално по въпросите за компетентността, приложимия закон, признаването и изпълнението на съдебните решения в специфичната област на задълженията за издръжка (решение от 4 юни 2020 г., FX (Оспорване на изпълнението на вземане за издръжка), C-41/19, EU:C:2020:425, т. 33).

33 Що се отнася по-специално до член 75 от този регламент, озаглавен „Преходни разпоредби“, в параграф 1 от него се предвижда, че по принцип Регламентът се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени след датата на неговото влизане в сила.

34 Като изключение от това общо правило обаче, член 75, параграф 2 предвижда, че раздели 2 и 3 от глава IV от Регламент № 4/2009 се прилагат към някои решения, постановени преди датата на прилагане на този регламент, и производства, образувани преди тази дата.

35 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че разглежданите в главното производство решения за издръжка, чието вписване и изпълнение в Обединеното кралство се оспорват, са постановени в Полша на 14 февруари 2003 г., тоест преди датата на прилагане на Регламент № 4/2009. Всъщност, както следва от член 76, трета алинея от този регламент, той се прилага, с изключение на разпоредбите, посочени във втора алинея, считано от 18 юни 2011 г., при условие че Хагският протокол е приложим в Съюза към тази дата. Съгласно член 4 от Решение 2009/941 този протокол е бил приложим в Съюза на 18 юни 2011 г.

36 Тези решения обаче са вписани и обявени за подлежащи на изпълнение в Северна Ирландия с решения от 24 октомври 2013 г. и 15 август 2014 г., от което следва, че вероятно признаването и декларацията за изпълняемост на тези решения са били поискани след датата на прилагане на Регламент № 4/2009, което обаче следва да се провери от запитващата юрисдикция.

37 Следователно, с тази уговорка, релевантна в настоящия случай по принцип изглежда хипотезата по член 75, параграф 2, буква а) от този регламент, тъй като тя се отнася до решения, които са постановени в държавите членки преди датата на прилагане на посочения регламент и за които са поискани признаване и декларация за изпълняемост, считано от тази дата.

38 При това положение следва да се припомни, че Република Полша се присъединява към Съюза на 1 май 2004 г., тоест след датата на постановяване на всяко от посочените решения за издръжка, но преди датата, на която са поискани признаването и изпълнението на тези решения.

39 Ето защо в този контекст следва да се установи дали член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009 може да се приложи само по отношение на решения за издръжка, постановени в държави, които вече са били членки на Съюза към датата на приемане на тези решения, или тази разпоредба може да се приложи и по отношение на решения, постановени преди датата на прилагане на този регламент в държава, която е станала членка на Съюза едва след приемането на тези решения.

40 Според постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба на правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейното съдържание, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част (решение от 12 ноември 2014 г., L, C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 38).

41 Що се отнася до текста на член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009, следва да се отбележи, че този член се отнася до решения, „постановени в държавите членки“.

42 Освен това съгласно член 2, параграф 1, точка 1, първо изречение от посочения регламент „решение“ означава решение в областта на задълженията за издръжка, постановено от съд „на държава членка“.

43 Както обаче отбелязва Комисията, комбинираните текстове на тези две разпоредби сами по себе си не позволяват да се приеме, че едно решение по смисъла на първата от тези разпоредби трябва да е постановено от съд на държава, която вече е била членка на Съюза към датата на

постановяване на това решение. Всъщност, макар от тези текстове да следва, че е необходимо — към момента, в който се иска признаването или изпълнението на съдебно решение — да може да се установи, че такова решение произхожда от държава, която към този момент има качеството на държава — членка на Съюза, тези текстове не изискват това качество непременно да е било налице към датата на приемане на съответното решение.

44 Освен това следва да се вземе предвид и контекстът, в който се вписва член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009, и целите на правната уредба, от която той е част.

45 В това отношение трябва да се посочи, че от съображение 44 от Регламент № 4/2009 следва, че преходните разпоредби, предвидени в член 75 от този регламент, имат за цел да осигурят преминаването от предвидения в Регламент № 44/2001 режим на задълженията за издръжка към режима, установен с Регламент № 4/2009, като по този начин се даде възможност за признаване и изпълнение на съдебните решения, постановени съгласно Регламент № 44/2001.

46 Освен това от член 75, параграф 2, първа алинея от Регламент № 4/2009 следва, че член 75, параграф 2, буква а) от този регламент се прилага само при условие че посочените в него решения попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001 за целите на признаването и изпълнението.

47 Следва обаче да се отбележи, че както следва от член 66, параграф 1 от Регламент № 44/2001, разпоредбите на този регламент се прилагат само по отношение на съдебни производства, образувани след влизането му в сила. Този принцип е предназначен да уреди както въпроса за съдебната компетентност, така и разпоредбите относно признаването и изпълнението на съдебни решения (решение от 21 юни 2012 г., Wolf Naturprodukte, C-514/10, EU:C:2012:367, т. 21).

48 Член 66, параграф 2, буква а) от Регламент № 44/2001 обаче предвижда — като изключение от посочения принцип — че разпоредбите на този регламент относно признаването и изпълнението на съдебни решения се прилагат за решения, постановени след влизането в сила на Регламента по съдебни производства, образувани в държавата членка по произход преди тази дата, ако искът е предявен след влизането в сила на Брюкселската конвенция относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела или на Конвенцията от Лугано относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела както в държавата членка по произход, така и в сезираната държава членка.

49 В това отношение Съдът вече е постановил, че за да се обоснове приложимостта на Регламент № 44/2001 за целите на признаването и изпълнението на съдебно решение, е необходимо към датата на постановяване на това решение посоченият регламент да е бил в сила както в държавата членка по произход, а именно в държавата членка, в която е постановено съдебното решение, така и в сезираната държава членка, а именно в държавата членка, в която са били поискани признаването и изпълнението на това решение (вж. в този смисъл решение от 21 юни 2012 г., Wolf Naturprodukte, C-514/10, EU:C:2012:367, т. 34).

50 От това следва, че решения за издръжка, постановени от съд на държава, която към датата на приемането на тези решения все още не е била членка на Съюза и в която следователно Регламент № 44/2001 все още не е влязъл в сила, не попадат в приложното поле на този регламент.

51 В такава хипотеза е без значение дали съдебните производства, довели до постановяването на тези решения, са били образувани след влизането в сила в съответната държава на Конвенцията от Лугано, тъй като към датата на постановяване на посочените решения Регламент № 44/2001 все още не е влязъл в сила в тази държава.

52 Предвид гореизложеното такива решения не попадат и в приложното поле на преходната разпоредба на член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009.

53 При положение че решенията, постановени в държави, които не са членки на Съюза, не попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001, действието на преходните разпоредби на член 75 от Регламент № 4/2009 — с които, както бе припомнено в точка 45 от настоящото решение, се цели да се гарантира признаването и изпълнението на съдебните решения, постановени съгласно първия регламент — всъщност не следва да обхваща тези решения.

54 Накрая, подобно тълкуване на член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009 е в съответствие и с принципа, че правило като посоченото, както е установено в точка 34 от това решение, което дерогира общо правило, трябва да се тълкува ограничително (вж. в този смисъл решение от 15 ноември 2007 г., Granberg, C-330/05, EU:C:2007:679, т. 30 и цитираната съдебна практика).

55 Предвид изложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само по отношение на решенията, постановени от национални съдилища в държави, които вече са били членки на Съюза към датата на постановяване на тези решения.

По втория въпрос

56 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че член 75 или някоя друга разпоредба от този регламент допуска решения за издръжка, постановени в държава преди присъединяването ѝ към Съюза и преди датата на прилагане на посочения регламент, да бъдат признати и изпълнени, след присъединяването на тази държава към Съюза, в друга държава членка.

57 Най-напред следва да се припомни, че както бе посочено в точка 33 от настоящото решение, член 75, параграф 1 от Регламент № 4/2009 предвижда, че посоченият регламент се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени считано от датата на неговото влизане в сила.

58 В допълнение единствените изключения от това правило са изрично регламентирани от законодателя на Съюза в член 75, параграфи 2 и 3 от Регламент № 4/2009.

59 Що се отнася до изключението, предвидено в член 75, параграф 2, буква а) от този регламент, от отговора на първия въпрос следва, че то се прилага само по отношение на решенията, постановени в държави, които вече са били членки на Съюза към датата на постановяване на тези решения. Не такъв обаче е случаят с разглежданите в главното производство решения за издръжка, постановени на 14 февруари 2003 г. в Полша — държава, която се е присъединила към Съюза едва на 1 май 2004 г. Следователно тази разпоредба не може да обоснове признаването и изпълнението в друга държава членка на такива решения.

60 Що се отнася до изключението, предвидено в член 75, параграф 2, буква б) от Регламент № 4/2009, то се отнася до решенията, постановени от датата на прилагане на настоящия регламент в резултат на открити преди тази дата производства. Следователно това изключение не е приложимо и в главното производство, тъй като, както следва от точка 35 от настоящото решение, разглежданите в главното производство решения за издръжка са постановени преди датата на прилагане на посочения регламент.

61 Впрочем, както бе посочено в точка 46 от настоящото решение, от член 75, параграф 2, първа алинея от Регламент № 4/2009 следва, че тази алинея се прилага само при условие че посочените в него решения попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001 за целите на признаването и изпълнението.

62 Регламент № 44/2001 обаче влиза в сила в Полша едва от 1 май 2004 г.

63 Затова, както следва от точка 50 от настоящото решение, разглежданите в главното производство решения за издръжка не попадат в приложното поле на този регламент и поради това, както следва от точка 60 от това решение, те не попадат и в приложното поле на член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009.

64 В това отношение изтъкнатото от полското правителство в устното му становище обстоятелство във връзка с член 66, параграф 2, буква а) от Регламент № 44/2001, а именно че Конвенцията от Лугано е породила действие в Полша на 1 февруари 2000 г., не може да постави под въпрос това тълкуване, както следва от точка 51 от настоящото решение.

65 Що се отнася до член 75, параграф 3 от Регламент № 4/2009, в него се уточнява, че разпоредбите на глава VII от този регламент, които се отнасят до сътрудничеството между централните органи, се прилагат към исканията и молбите, получени от централния орган, считано от датата на прилагане на посочения регламент.

66 В това отношение трябва да се отбележи, че от съображение 31 от Регламент № 4/2009 следва, че законодателят на Съюза е искал да се установи сътрудничество между централните органи, за да се улесни трансграничното събиране на вземания за издръжка и да се оказва помощ на кредиторите и на длъжниците по задължения за издръжка, за да предявят правата си в друга държава членка (решение от 9 февруари 2017 г., S., C-283/16, EU:C:2017:104, т. 35).

67 По-специално съгласно член 51, параграф 1 от посочения регламент тези органи предоставят съдействие по отношение на молбите по член 56 от Регламента, като предават и получават такива молби, както и като образуват или съдействат за образуването на производства по такива молби.

68 Така съгласно член 56, параграф 1 кредитор, който претендира за събиране на вземания за издръжка в съответствие с Регламент № 42009, може да подаде няколко вида молби, а именно, по същество, молба за признаване и/или декларация за изпълняемост на решение, молба за изпълнение на решение, постановено или признато в замолената държава членка, молба за постановяване на решение в замолената държава членка или молба за изменение на решение. В този случай в съответствие с член 55 от посочения регламент кредитор трябва да се обърне към централния орган на държавата членка, в която е обичайното му местопребиваване, който от своя страна е длъжен да предаде молбата на централния орган на замолената държава членка.

69 Що се отнася до длъжника, по силата на член 56, параграф 2 от Регламент № 4/2009 той може да подаде молба за признаване на решение, с което се спира или се ограничава изпълнението на предходно решение, или молба за изменение на решение.

70 От посочените в точки 66—68 от настоящото решение разпоредби, които се съдържат в глава VII от Регламент № 4/2009, следва че ролята на централните органи в това отношение все пак се свежда до оказване на помощ на кредитора или длъжника по задължения за издръжка за предаването или получаването на техните молби или за започването на производства по тези молби на основание член 56 от този регламент.

71 Посочените разпоредби обаче не се отнасят до условията за признаване или изпълнение на съдебни решения за издръжка, които попадат изключително в глава IV от посочения регламент, озаглавена „Признаване, изпълняемост и изпълнение на решенията“, на която се позовава член 75, параграф 2, а не член 75, параграф 3 от същия регламент.

72 Следователно решения за издръжка като разглежданите в главното производство, които са постановени в държава преди присъединяването ѝ към Съюза и преди датата на прилагане на Регламент № 4/2009, не могат да бъдат признати и изпълнени след присъединяването на тази държава към Съюза в друга държава членка на основание член 75, параграф 3 от този регламент.

73 В това отношение Съдът вече е приел, че искането за съдействие до централните органи съгласно разпоредбите на глава VII от Регламент № 4/2009 е право, а не задължение. Следователно възможността да се поиска такова съдействие, е факултативна и кредиторът на издръжка я използва само когато иска да упражни това свое право по-специално за да преодолее някои конкретни затруднения, като например свързаните с местонахождението на лицето, което дължи издръжката (вж. решение от 9 февруари 2017 г., S., C-283/16, EU:C:2017:104, т. 40).

74 Както обаче изтъква генералният адвокат в точка 47 от заключението си, да се приеме, че признаването и изпълнението на решение, постановено от съд на държава преди присъединяването ѝ към Съюза, може да зависи от това дали са използвани различните способи, които глава VII предоставя на кредитора, за да получи изпълнение на решение за издръжка, би довело до дискриминация между кредиторите, които решат да подадат молбата си чрез централните органи, и тези, които решат да сезират пряко компетентните органи.

75 Предвид изложените съображения на втория въпрос следва да се отговори, че Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че никоя разпоредба от този регламент не допуска решения за издръжка, постановени в държава преди присъединяването ѝ към Съюза и преди датата на прилагане на посочения регламент, да бъдат признати и изпълнени, след присъединяването на тази държава към Съюза, в друга държава членка.

По съдебните разноски

76 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) **Член 75, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само за решенията, постановени от съд в държава, която вече е членка на Европейския съюз към момента на постановяване на тези решения.**

2) Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че никоя разпоредба от този регламент не допуска решения за издръжка, постановени в държава преди присъединяването ѝ към Съюза и преди датата на прилагане на посочения регламент, да бъдат признати и изпълнени, след присъединяването на тази държава към Съюза, в друга държава членка.

Подписи